СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 234. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 8. жовтня, 1927. VOL. XXXV. No. 234. Jersey City, N. J., Saturday, October 8. 1927. THREE CENTS.

УРЯД КАЄСА ЗНОВА РОЗСТРІЛЯВ 2 ГЕНЕРАЛІВ І 13 ПОСЛІВ

ГЕН. КІХАНО ГИНЕ ВІДВАЖНО.

МЕКСИКО, 6. жовтня. — Мексиканський уряд, здушуючи повстання, знова розстріляв кількох визначних Мексиканців, що замісць вживати політичних виборів думали вжити військової революції. З провідників розстріляно 2 генералів та 13 членів ріжних мексиканських законодатних тіл.

У місті Мексику розстріляно публично генерала Кіхана, котрий командував 26. полком кавалерії. Військовий суд над ним тревав 7 годин. Остаточно його засуджено на смерть та приказано сейчас виконати вирок.

Його спроваджено з підміської вязниці у вязницю в місті й тут поставлено перед два ряди салдатів з набитими рушницями. На площі було коло тисячі війска та 2 тисячі горожан. Засуджений поводився незвичайно спокійно. Він не тільки, що не хотів станути плечима до ротсрілюючих жовнірів, але й казав їм підійти близче до себе. Відтак попращався з присутними кореспондентами газет та дав знак, що готов на смерть.

Грянула сальва, і він упав на землю, з 6 кульма в груди. Тіло билося довго в судорогах, і командант розстрілюючого відділу дав ще один вистріл з револьвера в голову, щоби він не мучився. Відтак жовніри забрали тіло до військового шпиталя на секцію. Кореспонденти написали до своїх газет, що генерал Кіхано переплатив за свій виступ проти уряду життєм, але заплатив се по геройськи.

КОНВЕНЦІЯ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ.

ЮНІЙНІ ПРОВІДНИКИ ПЯТНУЮТЬ БАЛАЧКУ ПРО ДОБРІ ЧАСИ ЯК БРЕХНЮ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС, 6. жовтня. — Джан Фрей, секретар департаменту металевих юній у Федерації Праці, виступив на нинішній сесії конвенції Американської Федерації Праці з цікавим відчитом про теперішне положення робітництва у Злучених Державах.

Бесідник доказував, що перехвалювання републиканців, що мовляв тепер край находиться у дуже добрім стані під економічним зглядом, опирається на свідомій або несвідомій брехні. Фрей доказував, що тепер є у Злучених Державах що найменче один міліон робітників, які зовсім не працюють, а що найменче три міліони робітників, що працюють лишень частину часу.

Конвенція нині витала Алфреда Фармила, делєґата канадійських юній. Витаючи його, президент Американської Федерації Праці Ґрін ґратулював англійським робітникам, що вони виривають комуністичне хабазя з корінем. Він говорив, що Персел, один з англійських юнійних делеґатів на американський юнійний конґрес у 1925. році, радив американським юніям навязати зносини з Москвою, але американські юнії не послухали сеї ради. Ґрін упевняв, що американські юнійні робітники ніколи не підуть під диктат Москви. Фармило відтак у своїй промові остерігав американські юнії перед так званим все-канадійським робітничим конгресом, який скликують комуністичні агенти.

ПРОГИБІЦІЯ В ПОЛІТИЦІ.

ОБІ СТОРОНИ ЛАГОДЯТЬСЯ ДО ОСТРОЇ БОРОТЬБИ.

АТЛЕНТИК СИТІ, Ню Джерзі, 6. жовтня. — Нині покінчилася тут дводнева конференція визначних американських політиків і суспільних діячів, прихильних прогибіції. Нараджувалися над тим, як удержати далі прогибіційний закон. Постановлено між ничим віднестися до всіх кандидатів на уряд президента, щоби вони заявили своє становище в сій справі.

В місті Елмайрі, у стейті Ню Йорк, відбулися річні збори стейтової організації Жіночої Християнської Юнії Тверезости, які теж постановили виступити при виборах слідуючого року в обороні загроженої прогибіції.

ПОЛІЦІЯ НАКОНЕЦЬ АРЕШТУЄ ЗА ВБИЙСТВО ДРА. ЛІЛІЕНДАЛА.

КАЖЕ, ЩО ВИНОВНИКАМИ Є ВДОВА ТА Її СУСІД.

МЕЙЗ ЛЕНДИНҐ, Ню Джерзі, 6. жовтня. — На приказ прокураторії арештувала місцева поліція як виновників вбийства дра. Ліліендала його жену та сусіда його Вилиса Біча.

Біч, котрий від якогось часу ховався від поліції, зголосився через свого адвоката до поліції. Справу вбийства віддано вже до вирішення великій лаві присяжних суддів, які вже досі розглядали справу через 4 години та переслухали 28 свідків. Покищо присяжні ще не винесли рішення в справі обжалування арештованих, але щодо сього нема сумніву.

БУТЛЕҐЕРСЬКИЙ „КОРОЛЬ" УБИВ ВЛАСНУ ЖІНКУ.

СИНСИНАТІ, Огайо, 6. жовтня. — Джордж Рімас, котрого називають місцевим бутлеґерським королем, перегнав свою жінку, як вона їхала автом у суд на розводовий процес, та кількома вистрілами з револьвера покалічив її так тяжко, що вона скоро померла. Арештований поліцією, він каже, що забив її на основі „неписаного закона", бо вона зраджувала його з одним федеральним агентом.

ФРАНЦІЯ ОФІЦІЯЛЬНО ДОМАГАЄТЬСЯ ВІДКЛИКАННЯ РАКОВСЬКОГО.

ПАРИЖ, 5. жовтня. — Француське правительство зажадало урядовою дорогою відкликання з Парижа амбасадора Раковського. Сталося се по дворазовім приятельськім напімненню, щоби Совіти забрали його з Парижа, а на його місце прислали иншого амбасадора.

Сей крок правительства конечний раз тому, що француська преса розпочала завзяту кампанію проти дальшого перебування Раковського у Парижі, а по друге викликала його упертість совітської влади, яка не звертала найменшої уваги на приятельські поради француського амбасадора Ербета, у Москві, який радив відкликати Раковського.

АНҐЛІЙСЬКИЙ УЧЕНИЙ КАЖЕ, ЩО ЖІНКА БІЛЬШЕ ПОДІБНА ДО МАЛПИ.

ЛОНДОН, 5. жовтня. — Анґлійський учений природник, др. Артур Томсон каже, що жінка що до своєї будови тіла нагадує більше малпу, як мущина. У своїм викладі перед королівською академією опер він свої твердження про більшу схожість жінки на малпу на тім, що у жінки звичайно ноги коротші, а рамена довші, як у мущини. Він сказав дальше, що немовля, заки научиться ходити, „нагадує майже під кожним оглядом малпу".

УКРАЇНСЬКИЙ ПОСОЛ ВИСТУПИВ З КОМУНІСТИЧНОЇ ФРАКЦІЇ.

ВАРШАВА, 16. вересня. — Український посол до варшавського сойму Андрій Пащук повідомив маршалка сойму, Ратая, що виступив з комуністичної фракції й вступив до Українського Клюбу. Як причину свойого виступу подав посол Пащук те, що праця комуністичної фракції йде проти господарських та політичних інтересів українського народу.

ПЛАТНЯ ДЛЯ РОДИНИ ВОЙКОВА.

МОСКВА, 2. жовтня. — Рада народних комісарів назначила платню для вдови по совітськім послови у Варшаві, Войкову, у висоті 225 рублів місячно. Родичі Войкова будуть одержувати досмертну платню у висоті 100 рублів місячно.

ДЕРЕВО ЖИТТЯ.

До Берліна повернув з далекої подорожи по Індії німецький учений барон Ґаттер. Він сказав, що відкрив в Індії дерево життя. Це дерево показав йому магараджа (князь) краю Дешапури. Має воно такі властивости, що коли слон їсть разом з поживою його листе або овочі, то відмолоджуєсь. Тим поясняється, що слон на волі довше жиє, бо має нагоду від часу до часу їсти листе цего дерева. Барон Ґаттер запевняє, що бачив навіть пробу, як старий слон відмолоднів, коли йому дали листя того дерева. Це дерево називають Індійці „люкутате".

829 ГРОМАД І 55.000 РОДИН ЖЕРТВАМИ ПОВЕНІ.

ЛЬВІВ, Галичина. — На підставі обчислень з усіх 3-х східногалицьких воєвідств, число громад навіщених повінию виносить 829. Знищених повінию родин є 55,000, себто около чверть міліона людей. Польський уряд призначив на поміч жертвам повені 200,000 золотих, себто около 22 тисячі долярів.

НАЙШЛИ СКАМЕНІЛІ РІЧИ, ЩО МАЮТЬ БІЛЬШЕ ЯК 100 МІЛІОНІВ ЛІТ.

СТАКТОН, Каліф. — Професор айовського університету, Джонт привіз тут особливіші відкопалини. Між ними є скаменілий рибячий зуб, що має 135 міліонів літ, а також лілія, що цвила ще перед 150 міліонами літ.

ФОРД БУДУЄ ФАБРИКУ АВТОМОБІЛІВ В БОРДО, У ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, Франція. — Автомобілевий міліонер Форд будує фабрику нового рода автомобілів в Бордо, у Франції. Він має продавати свої нові автомобілі дешевше від найдешевших автомобілів у Франції. Найдешевший француський автомобіль коштує 16,000 франків або $600.

СПОВІДЬ КИНЕНА В МОРЕ.

У Менчестері йде цікавий розводовий процес. Жінка великого багача Сліпгера внесла скаргу проти нього на підставі його власного признання, зробленого у виїмковій хвилині. 6 літ тому Сліпгер їхав на кораблі, який тонув; в останній мент він склав прощальний лист до своєї жінки, висповідавшись в своїх шлюбних зрад. Лист зачинив у пляшку і кинув у море. Два дні пізніше його спасла ратівнича лодка і Сліпгер вернувся до хати. На протязі 6 літ його жінка щораз більше його підозрівала, що його часті „ділові" подорожі звязані з любовними історіями. Аж ось по роках якийсь капітан переслав їй пляшку виловлену в морі, де пані Сліпгер найшла сповідь свого мужа написану в смертельній годині. На підставі цієї сповіди вона внесла розводову скаргу.

ПЕРЕКЛАД БОГОСЛУЖЕБНИХ КНИЖОК.

Православний митрополит Діонисій звернувся до польського міністерства ісповідань з просьбою про асигнування коштів на переклад і друк українських богослужбових книжок. Як повідомляють з Варшави, міністерство до цієї справи поставилося прихильно.

НА КАРУ СМЕРТИ.

На кару смерти наглий суд в Самборі засудив Стефана і Івана Денисів за напад на о. Мельника в Берегах. Президент Мосціцький дарував їм життя. Чекає їх доживітна або й досмертна вязниця.

НАЙБІЛЬШЕ УЛЮБЛЕНІ КНИЖКИ.

У Ню-Йорку стверджено, що найбільше попитною книжкою є книжка полк. Чарлза А. Линдберга „Май", і „Емер Ґентрі", якої автором є Синклер Луіс.

Дохід з розпродажі книжки „Май", яку продається по $2.50 і якої продано досі около 200,000 примірників, приніс Линдберґови понад 45 тисяч долярів, а дохід з книжки „Елмер Ґентрі" приніс її автoрови Синклерови $150,000.

СКІЛЬКИ В ПОЛЬЩІ БОЖЕВІЛЬНИХ.

Генеральна дирекція здоровля при польськім міністерстві внутрішних справ подає, що в Польщі є понад 21 тисяч божевільних; з них тільки 10 тисяч приміщено у заведеннях для божевільних а решта ходить вільно. Не тяжко тепер буде догадатися, чому у Польщі божевільні порядки й божевільні шовіністичні закони, коли аж 11 тисяч божевільних ходить вільно а може навіть працює по всіляких урядах.

СІЛЬСЬКІ ТРАГЕДІЇ.

Парубок із Перхрат Олекса Макар виїхав на роботу до Франції полишаючи в селі свою любку, вдову Гриняк, з якою хотів женитись. Вдова за той час надумалась і дала на заповіди із його внуром Крупою. Макар попав у розпуку: навіщо стратив стільки гроша на поворот? і підпалив господарство Крупи. — У Крехові (жовків. повіт) дівчина Сало задушила своє немовля та закопала в землю; за те дістала півтора міс. вязниці. — Півтора року вязниці дістав парубок Валука із Сайкова, який підчас сільської забави поранив ножем своїх побратимів, ображений, що його виключили із забави за авантури. — Поліція найшла винуватців таємного вбивства у Вульці Мазовецькій, де помер від побиття 20-літній парубок Голка. Є це бувші приятелі вбитого Сенів і Ромаха, що мали з ним порахунки за якусь дівчину.

НОВИЙ СПОСІБ, КРАЩИЙ ЗА СВІТЛО РЕНТҐЕНА.

Німецький лікар спеціяліст від внутрішних недуг знайшов новий спосіб прослідування внутрішнього стану людського організму. Щоби довідатись, які хиби чи недуги має шлунок, видумали манюсенький фотографічний апарат з електричним світлом, який будуть вводити в шлунок через рот і фотографувати його.

ВПЛИВ МУЗИКИ НА ЗВІРЯТА.

Доказано, що музика має великий вплив на звірята. Собаки скавулють і виють, індики непокояться, вужі ласкавіють. Недавно властитель молочарні в Мекленбургу купив грамофон, якого вживає при доєнні корів. Його досвід виказує, що корови стають тоді з подиву ніби зачаровані — спокійні і тим способом дають о много більше молока, ніж неспокійні корови.

НІМЕЦЬКИЙ ЛІТАК Д. 1230 У ЛІСБОНІ

ПРИТЯГНЕНИЙ РИБАКАМИ ДО ЗАЛИВУ ТАҐУС ПРИЛЕТІВ ЗВІДТАМ НА ЛЕТНИЧЕ ПОЛЕ У ЛІСБОНІ.

ЛІСБОНА, 6. жовтня. — Літак Юнкерса Д. 1230, який спустився на воду у Вера Круз, притягнули рибаки до заливу Таґус, а звідси відлетів він на летниче поле, коло Лісбони. Пільоти й пасажири літака находяться у як найлучшім душевнім настрою й у повнім здоровлю. Ніхто з них не був скалічений. Коли погода буде сприятлива, виберуться летуни у пятницю рано до островів Азорів, а звідтам до Нової Фунляндії, а опісля до Ню Йорку.

НАСТУП НА ПЕКІН.

РІШАЮЧА БИТВА НА ЗАЛІЗНИЧІМ ШЛЯХУ, ЩО ВЕДЕ ДО СТОЛИЦІ КИТАЮ.

ПЕКІН, 6. жовтня. — Північні й полудневі китайські війска ведуть битву на залізничім шляху 150 миль на полудневий захід від Пекіну. Вислід сеї битви, як сподіються, рішить про долю столиці Китаю, Пекіну.

До битви прийшло недалеко Чені-тінґ, повздовж залізничого шляху Пекін-Ганков залізниці. У битві бере участь по 40 тисяч жовнірів з кожної сторони.

Мешканці Пекіну почасти затревожилися, коли почули про битву. Заграничне бюро видало однак заяву до заграничної преси, запевняючу мешканців, що Пекін не має чого боятися заняття націоналістичними війсками. Також і маршал Чанґ-Тсо-Лін заявив, що постарався о забезпечення міста з трьох сторін.

Чужинцям, що мешкають у Пекіні, не грозить ніяка небезпека, бо находиться там під сю пору 5 тисяч чужинецького війска й коли прийде до боротьби між китайськими політичними партіями, то вона відбудеться поза мурами міста.

МОРД ЮГОСЛАВЯНСЬКОГО ГЕНЕРАЛА.

ВБИЙНИКИ ГЕНЕРАЛА КОВАЧЕВИЧА УТІКЛИ ДО БОЛҐАРІЇ.

ІСТІП, Югославія, 6. жовтня. — Ґенерала Ковачевича, одного з найспосібнійших сербських полководців, застрілило двох незвісних атентатчиків, саме як ґенерал входив до свого дому.

Вбийники, що дали три револьверові стріли до ґенерала, є правдоподібно Македонцями. Вони утікли не зловлені з Істіпу й находяться під сю пору правдоподібно на болгарській території. Югославянське правительство визначило 100,000 динарів (около $1750) за зловлення вбийників.

СТАЛІН ГРОЗИТЬ ОПОЗИЦІОНІСТАМ ОСТРИМИ КАРАМИ.

ГОВОРЯТЬ, ЩО ТРОЦЬКИЙ ХОТІВ ОРҐАНІЗУВАТИ ЧЕТВЕРТИЙ ІНТЕРНАЦІОНАЛ.

БЕРЛІН, 6. жовтня. — З Москви доносять, що Сталін і його сторонники видали ультимат, у якім грозять Троцькому, Зіновеву, Каменеву, Радеку й другим лідерам опозиції остриими карами, коли не заперестануть своєї підпольної діяльности проти більшости комуністичної партії.

Московський часопис „Правда" пише, що у руках Сталіна є докази на те, що Троцький старався зорґанізувати новий 4-тий Інтернаціонал. З проектом такого інтернаціоналу мав виступити Троцький й його сторонники на зїзді комуністичної партії. Се послідне було причиною виключення з екзекутивного комітету комуністичної партії Троцького й Войковича й застановлення їх переписки з заграничними комуністами.

ЗАСУДЖЕНИЙ НА СМЕРТЬ ЗА ЗЛОЧИН У 1903 РОЦІ.

НІМЕЦЬКИЙ ПОЛЯК ВЕРНУВ КІЛЬКА ТИЖНІВ ЗА СКОРО, ЩОБИ НЕ БУТИ ЗАСУДЖЕНИМ.

ЛИПСК, 6. жовтня. — Сенат найвисшого німецького суду потвердив засуд смерти на Поляка Франца Роговського за намову до вбийства першого чоловіка своєї жінки. Засуджений вернув до Німеччини лише кілька тижнів за скоро, щоби уникнути кари за свій злочин на підставі закона о передавненню. Роговський намовив жінку свого брата у 1903 році, щоби отроїла свого чоловіка, а опісля оженився з нею. Пізніше утік він до Польщі. Минулої осени вернув він до Німеччини лише кілька днів за скоро, щоби не бути караним за свій злочин на підставі нового закону, виключаючого кару за передавнені злочини.

ФАН НОЛІ ЗАСУДЖЕНИЙ ПОЗАОЧНО НА СМЕРТЬ.

ЕПИСКОП І БУВШИЙ АЛЬБАНСЬКИЙ ПРЕМІЄР НАХОДИТЬСЯ ПОЗА ГРАНИЦЯМИ АЛЬБАНІЇ.

ТІРАНА, Альбанія ,6. жовтня. — Православного епископа й бувшого албанського премієра та першого албанського делегата до Ліґи Націй засуджено на смерть. Причиною засудження є підписання Нолім манiфесту, у якім міститься протест проти режіму Аґмед Зоґу, що доконав державного перевороту у 1924 році й усунув від влади Фан Нолі.

Сам Фан Нолі й 8 членів комітету визволення Альбанії, яких теж засуджено на смерть, находяться під сю пору поза границями Альбанії.

Епископ Фан С. Нолі мав підписати 18. червня с. р. большевицький манiфест, у якім взивається до революції й до перемінни балканських держав у федерацію радянських соціялістичних республик.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES; Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КУДИ ПОСИЛАТИ?

Можна було припускати, що велика національна катастрофа в краю таки обеднає Українців в Америці до спільної акції, а все инше, як от наші гурткові розрахунки, відійдуть хоч тим разом на десятий плян. Надіятись можна було цего тимбільше, що й в краю повстав спільний Краевий Комітет Допомоги потерпівшим від повені, який згуртував біля себе всіх, кромі комуністів, а з яким ввійшло сейчас в тісний контакт і наше Обеднанне. Супроти цего відпав вже для наших соціялістичних „оборонців" закид, що Обеднанне посилае „панам", адвокатам і попам, а вони селянам і робітникам, як це вони голосили за часів допомогової акції голодуючим. Бо тепер вже і соціялісти і радикали і націоналісти згодилися посилати саме до того краєвого Комітету, який вислав до Обеднання телеграму з проханнем зорганізовання помочі нещасним жертвам повені.

Большевикам не дивуемося, коли вони навіть тепер лають тих, що посилають для „буржуазії", а не на „селянсько-робітничі" руки. Це вже їх така тактика і тут нічого не вдієш. Не дивуемося, коли проти висилки грошей через Обеднанне агітують рутенські конкордатники, які ненавидять Обеднанне за Франка та за вороже становище супроти польсько-римського конкордату. Не дивуемося навіть Скоропадщукам, бож вони питаються Скоропадського в Берліні, куди їм слати жертви для голодних братів в краю. Але здивувати могло би не одного, що саме за „ідеольоґічна" причина в тих, що кажуть, що вони одинокі „обороняють" Україну, а аґітують проти висилки жертв через Обеднанне навіть тепер, коли самі посилають жертви до краю на руки тих, яких недавно тому лаяли і до яких висилае жертви рівнож і Обеднанне. Чи не дивне це?

Шкода одначе тратити дармо час над вирішенням цеї загадки з тої простої причини, бо тут ніякої загадки нема, як нема ніякої розумної причини. Ніхто з противників Обеднання не виступае проти нього з якимись конкретними закидами, зверненими проти політичної програми, ідеольоґії Обеднання чи хоч би його фінансової господарки, а не виступае тому, що ніяких річевих арґументів проти Обеднання нема. Є тільки сліпа ненависть до організації, яка літами несе на собі успішно важкий тягар орґанізації допомогової акції для рідного краю. Отсей успіх Обеднання е якраз сіллю в очах тих всіх, що самі не в силі були такої орґанізації створити. Через те вони тепер з таким завзяттем поборюють Обеднанне, бо воно нагадує їм вічно їхню неміч. Через те розпочинають на вічах чи мітінґах сварню, щоби не слати грошей через Обеднанне, бо їм здається, що зріст Обеднання це їх упадок. От вам і розвязка.

В СОРОКЛІТТЯ ПОЯВИ „ПЕРШОГО ВІНКА"

Письменниця Наталія Кобринська написала сорок кілька літ тому оповідання „Пані Шумінська", в якому зобразила нам стареньку попадю, що з тяжким серцем придивляється „переворотови", який відбуваеться в ліж таки найблищій родині. Колись, коли Шумінська була молодою, все йшло утоптаним шляхом: молоді поповичі йшли на богословіе, щоби зробитися священиками, як їхні батьки, діди, прадіди; а молоді попадянки виходили заміж по наказу батьків, для яких найбільшим щастям був зять зі старої попівської сімі, а ще й в додатку син декана. А ось її діти виломлюються з цих старих звичаїв: старший син на її превелике огірчення не хоче йти на богословіе, студіюе фільософію, а молодший записуеться на права; старша донька не бажае собі декановича, тільки виходить заміж за селянського сина, а молодша заручуеться з початкуючим богословом (й це тоді „не випадало"). А вже ніяк їй не може поміститися в голові бажання внучки, яка хоче бути учителькою. Сидить собі старушка над ручною роботою, переходить в думках всі свої переходи в звязку зі згаданими непорозуміннями з дітьми, важко їй погодитися з тим новим „духом часу".

Сучасному читачеви вже тяжко зрозуміти отсей тип попаді, зображеної Кобринською. Звідки взялися такі пересуди у галицької попаді? За тих добрих кілька десятиліть наше життя, громадське й товариське — основно змінилося. Живемо своїм окремим національним життям, дивимося на світ і людей своїми власними очима, зі становища наших національних інтересів, а не через чужі, запозичені окуляри. Не так було колись, коли можливі були оттакі „пані Шумінські". Тоді попівська верства — одинока освічена верства того часу — у всьому брала приклад з польського панства, чи докладніще — з польської шляхти, старалася у всьому її наслідувати. Ці пересуди і забобони, переняті від зацофаної шляхти, яка жила виключно в свойому колі, ненавиділа нових кличів та нових ідей, що плили з заходу, жила понад стан, уважала себе за вибрану верству („біла кість"), найтяще відбивалася на попадянках. І ось з поміж них вийшла бунтарка проти цих пересудів і забобонів. Цею бунтаркою була власне авторка згаданого оповідання — Наталія Кобринська, яка походила з одної найбільш заслужених для Галицького Відродження попівських родин — Озаркевичів, близько спорідненої з другою такою родиною — Окуневськими (письменник, генерал-лікар — др. Ярослав і відомий діяч, адвокат — др. Теофіль її тіточні браття). Вона з поміж галицького жіноцтва перша відчула упосліджения жінки, перша піднесла клич економічного унезалежнення жінки, перша взялася до орґанізування жіноцтва для боротьби за повноправність. В своїх оповіданнях вона зображуе шкідливий вплив чужинного осередовища на світогляд галицької інтеліґенції, а в своїх писаннях критично розглядае становище жінки серед нашої суспільности.

В цім році минае сорок літ, як заходами Н. Кобринської появилася перша у нас поважна книга (464 сторінок друку), в якій все написано жінками. Стрічаемо тут кільканацять імен галицьких жінок, а поруч них такі імена Наддніпрянок, як Ганна Барвінок, Олена Пчілка, Леся Українка, Дніпрова Чайка, Людмила Старицька.

В цій книжці — альманасі (заголовок: „Перший Вінок") поруч творів ріжних авторок поміщені статті Н. Кобринської: „Про рух жіночий в новіщих часах", „Замужна жінка середної верстви", „Про первісну ціль товариства руських жінок в Станиславові" (крім цього її оповідання: „Пані Шумінська" і „Пан суддя").

У вступному слові Н. Кобринська пише:

„Видаючи „Жіночий Альманах" з самих жіночих праць, ми не гадаемо відчужуватися від мущин на полі загальних стремлінь і ізолювати жіноче питання від инших суспільних завдань. Ми лиш переконані, що ніхто ліпше від нас самих не може знати про наші терпіння, недостатки і вимоги, що ми повинні старатися блище об'яснити наше положення в суспільности, і тим чином причинитися до прояснення думок і поглядів цілої суспільности, для котрої положення жінки в многих оглядах е ще якоюсь „темною водою во облаціх", через що байдужно поминаеться або фальшиво розуміеться навіть людьми з инших оглядів зовсім щирими і всякій суспільній кривді ворожими".

І „Перший Вінок" свою ціль осягнув. Так як перед його появою тяжко було Кобринській найти зрозуміння навіть серед самого жіноцтва, яке ще не далеко стояло від таких типів, як „пані Шумінська", після появи альманаху положення змінилося на краще. І українське жіноцтво під проводом Кобринської одно з перших в Австрії (поруч Чешок і Німок) вносить до парляменту петицію в справі доступу жіноцтва до вищих шкіл і взагалі уможливлення здобувати освіту (випередило м. и. Польок!)

Сьогодня жінки мають ті самі права, що й мущини. А в боротьбі за ці права, яка велася в цілому світі, відіграло певну ролю й українське жіноцтво під проводом Н. Кобринської. Отже воно може сміливо сказати, що ці права не спали з воздуху, що й воно видало борців за них.

Тому ми сьогодня згадуемо „Перший Вінок" як цінний історичний документ, як показчик росту наших сил, як вияв пробудження українського жіноцтва до нового життя. Сьогодня мабуть вже немае серед нашої суспільности людей, що не доцінювалиби ваґи участи жіноцтва в праці на всіх царинах національного життя. Ця участь мае велике значіння для кожного народу, а для народу поневоленого тим більше. Бо від вартости жіноцтва залежить й вартість чергового покоління. При цій нагоді годі з прикрістю не зазначити ось чого. Маемо поважну скількість освічених жінок, маемо поважну жіночу орґанізацію „Союз Українок". А всеж досі немае ані докладного життепису Н. Кобринської, ані студії про її творчість. А шкода з цього велика. Бо молодше покоління мало що знае про ті великі трудноші, які доводилося поборювати першій піонірці жіночого руху в Галичині, не вміе вжитися в „духа часу" попередніх десятиліть.

М. Струтинський.

ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

З УКРАЇНСЬКОГО

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

ВПИСУЙМО ДІТИ ДО РІДНОЇ ШКОЛИ.

Прикро приходиться мені писати про се, що тутешні громадяне, що мешкають у центрі міста, не дуже інтересуються рідною школою, у якійби їх діти навчилися рідної мови. Хоч згадана школа находиться у Січовім домі вже другий рік, то дуже маленьке число дітей ходить до неї так, що прийдеться зачинити сю школу, бо невиплатиться утримувати учительську силу для так малого числа дітей. Не знаю, чому у нас така байдужність відносно виховання молодого покоління у народній дусі? Коли не подбаемо про рідну школу тут на іміґрації, то піде на марно наш труд, який поносимо тут на чужині, основуючи Народні Доми, Читальні, Січи й инші українські товариства, бо для кого їх основуемо, коли наша молодь не буде виховуватись в українськім народнім дусі? Що ми лишимо по собі? Велике нічо лишиться по нас, коли не подбаемо про те, щоби наші діти научилися рідної мови і рідної історії. Ми родичі повинні примусити наших дітей учитися по українськи, хоч дитині спочатку буде трудно складати рідні букви, але без муки нема науки.

Коли наші діти виховаемо в українськім дусі, тоді богато доброго зроблять вони для нашого народу.

Ми маемо свою гарну давну історію, свою давню літературу, свою культуру, своє мистецтво й свою народню традицію й тому не повинні бути погноем других народів.

Колиб ми були знали про те, що посідаемо, то стоялибисьмо на рівні з Чехами, з Поляками та Айришами, які то народи були також погноем других народів, але вони знали більш про себе й длятого здобули собі самостійність.

То всьо осягнули вони через науку у своїй рідній школі. Не можемо прийти й не прийдемо до влади скорше, доки не будемо спосібні до того. Нас тримають у неволі наші відвічні вороги через те, що після їх слів ми неспосібні правити самі собою, й тому мусимо мати над собою їх контролю й вони мусять правити нами, бо ми нарід темний. Через те віддано нас під владу наших ворогів, щоби ми пізнали самі себе, набули більш освіти. Тому не марнуймо ані хвилини, а берімся до просвіти, бо в просвіті лежить уся наша сила й спасення.

Хоч може ми вже нездатні до висшої науки, бо родилися й виховувалися під ярмом других народів, але наші діти родились і виховуються на вільній землі, тому у них вже вільний дух, а коли пізнають той нарід, з котрого вийшли, через свою рідну школу, то стануть в обороні того народу. Коли ми однак не подбаемо про се, то не можемо про свою самостійність мріяти, бо прийде час що наші діти висміють нас за те, що неприневолили їх учитися рідної мови.

Вписуймо тому, шановні громадяне, своїх дітей до школи, бо вони наш квіт, і наш скарб й через те дорожім ними з огляду на наше власне добро.

Наука для дітей відбуваеться кожного дня у тижні від 5. до 7. години вечером у Січовім домі при Френклин і Бравн ул. Приводіть дітей до школи а учителька дуже радо прийме Вас і візьме Ваші діти під свою опіку.

Сходини родичів відбуваються кожного понеділка у тижні. Коли кому що до невподоби, може отверто заявити се а коли покажеться щось з його вказівок корисним, то управа школи дуже радо застосуеться до них. Щодо діточих книжок, то не купуйте самі, бо управа школи постараеться у адміністрації „Свободи" більшу скількість найновійшого видання шкільних книжок, а учителька роздасть їх дітям.

Теодор Малик.

ЗАМІТКИ ЛІКАРЯ ПРО ВИХОВАННЯ

(Під увагу нашим батькам і учителям).

(4)

Коли др. Адлер розпочинав свою роботу, був він тої гадки, що знання й техніка психольоґа й лікаря облекшать і поширять сей творчий процес, який зовемо образованням. Поступ показався скорішим, як сього можна було сподіватися. То, що можна було видіти й чути у школах давніше, а що можна бачити тепер, є неначе чудом. Др. Адлер каже, що коли він тепер відвідуе свої клініки, що ведуть свою працю вже через два або три роки, то учитель описуе й витолковуе деякі случаї з учениками так докладно, що він лише слухае, бо не мае нічого додати до того, що учитель сказав! Учитель мусить лише пояснити свою роботу товаришам д-ра Адлера, які ще не е обзнакомлені з тою роботою. У школах, які основано за почином д-ра Адлера, як показуеться зі звітів учителів, нема ніяких трудностей з вихованням дітей, учителі ніколи не складають лихих звітів про поведення учеників і там не чуеться ніколи про упокорюючу конечність „повторювання" учениками тої самої кляси.

Кілька літ тому назад, колиби він був сказав учителям: „Ви сьому винні", вони булиби не зрозуміли його. Моє твердження у їх очах не булоби вірне, бо мої слова булиби викликали у них инше зрозуміння, як се розумів я. Я бувби брехуном, говорячим правду, як се часто лучаеться, що чоловік бреше, говорячи правду, тому, що його слова мають инше значіння у нього, як толкують собі їх ті, до яких він говорить. Австрійські учителі відчували те, що їм не платять після їх заслуг і тому були невдоволені. Тепер однак неодин мігби був здивуватись, коли учителі просили Шкільну Раду, щоби понехати систему рапортових карток. Давніше учителі послугувалися тими рапортовими картками, як способом, щоби застрашити дітей і приневолити їх бути ревнішими у виконанню своїх обовязків. Тепер учителі стоять при тім, що завданням учителя е зробити своїх учеників щасливими у шкільних стінах і щоби їх поступ у науці був натуральний і не вимушений. Коли ученик опустився й занедбався в науці, то на злий рапорт заслугуе учитель, а не ученик, бо не найшов відповідного способу, щоби заохотити ученика учитись.

Учителі не лише годяться на се, що вони е відвічальні; вони навіть тішаться тим. Учителі переняті е тепер иншим духом. Те, що вони тепер інакше оцінюють достоінство й вартість свого знання, осолоджуе їх життя й заохочуе їх до праці.

Тепер основано вже 22 клініки д-ра Адлера. Число учеників збільшаеться з кожним роком, а також збільшаеться й заінтересовання роботою тих шкіл. За рік, за два буде їх сто, а тоді Шкільна Рада обійме під свій заряд се підприемство. Самі учителі роблять також такі поступи у зрозумінню й зручнім застосуванню метод нових клінік, що многі з них не потребують вже більше тих клінік. Вони самі потрафлять вже розвязувати загадкові питання відносно виховання дітей, коли такі питання лучаться.

Саме тепер надходить час, коли виховання дітей, що представляють якусь проблему, буде найважнішою фазою вишколення учителів. Нового типу учителі мають посідати досвід і зрозуміння, яке досі посідав лише ум лікаря. Се сталося вже з вишколеними у новій школі віденськими учителями, та воно не ограничаеться лише до віденських публичних учителів. Подібного рода клініки заводять вже в Берліні, Монахії й Франкфурті, взагалі у всіх важніших німецьких містах. Др. Адлер відвідав недавно клініки у Газі, які взоруються на його пляні.

Коли др. Адлер розпочинав свою роботу у Відні, віденських дітей тоді не розуміли, з ними поводилися лихо, їх били так дома, як і в школі. Тепер не лише не карають їх так жорстоко, але навіть настрій дітей цілковито змінився. Родичі й учителі стремлять разом до того, щоби діти виховувалися у такім окруженню, яке доведе до того, що вони стануть незалежними, відважними й маючими до себе довіря людьми, а діти учаться бути щасливими дома й у світі.

М. Сощенко.

ЯК ЖЕНИВСЯ ВОЛОДИМИР САВІТУШКИН?

Володимир Савітушкин мабуть за дуже поспішився. Це було похибкою. Можна би сказати, що Володимир своїй нареченій навіть добре не приглянувся. Докладно кажучи — він не бачив її ніколи без капелюха і плаща. Бо всі головні події відбулися на вулиці.

А як Савітушкин прийшов перед весіллям зі свею нареченою до матері тоїж, щоби представитися, представився їй, не здіймаючи плаща. В передпокою. Так сказатиб — в переході.

А свою наречену пізнав Володимир в електричнім трамваю. Він сидів у трамваю і побачив нараз перед собою панночку. Не погане паненятко. Дуже шиковна. В зимовім плащі.

А ця панночка стояла перед ним у своїм зимовім плащі і держалася рукою міцно за шкіряний держак вгорі, щоби не стратити рівноваги і не впасти. А другою рукою притискала пакуночок до грудий. А в електричнім трамваю був, розуміеться, стиск. Штовхано себе, і скажім по правді, то не було приемне стояння.

Тоді Володимир змилосердився над нею.

„Сядьте мені на коліно, буде вам вигідніше!"

— Ах ні, — сказала вона, дякую!

„То дайте мені — сказав він — пакунок. Положіть мені його на коліна, нічого собі з того не робіть, буде вам лекше стояти".

Однак вона йому й пакунка не дала. Мабуть боялася, щоби він його не вкрав. Або щось подібне.

Володимир Савітушкин ще раз поглянув на неї і йому стало якось дивно на душі! — Ох, мій Боже, думав він собі, що за любі дівчатка їздять трамваем!

Так вони їхали дві стації. Може три, чотири. Вкінці побачив Савітушкин, що панночка зближаеться до дверий, щоби вийти. Також він встав. Там при виході вони пізналися.

Вони пізнались і пішли разом дальше. І так скоро і без зволікання все було готове, що Володимир за два дні пізніше вже їй освідчився. Третього дня пішли вони до ратуща і своє діло закінчили шлюбом. Вони вписались, а по вписанню розвинулися головні події.

Новоженці пішли сейчас до дому матері. Там був великий натовп. Накривали до стола. Було богато гостий. Так сказатиб родинне свято: очікували новоженців.

І всякі дівчата і кавалери бігали по кімнаті, ставили столові накриття й отвирали фляшки.

А Володимир стратив уже в передпокою свою молоду жінку з очий. Мовби навмисне обскочили його всякі дами і своЯки, гратулювали йому і затягнули його до кімнати. Так завели його до кімнати, говорили з ним, стискали йому руку, випитували його, до якої він належить партії і так дальше.

Нараз прийшло Володимирові на думку, що він властиво не знае, котра е його молода подруга. Богато дівчат було в кімнаті. Всі бігали то сюди, то туди; просто було неможливо тут, так прямо прийшовши з вулиці, пізнатися! (Бо він ще не бачив своеї жінки без плаща і капелюха).

— Боженьку мій, думав Володимир, таке мені ще ніколи не лучилося! Котра з них е властиво моею молодою жінкою?

Він став ходити в кімнаті поміж молодими дівчатами. Заговорював то до одної, то до другої. А ці гляділи на нього доволі неприязно і не показували надзвичайного зацікавлення. Тоді Володимир навіть дрібку налякався.

— Отже, думав він, я пропав, я не можу між ними найти моеї жінки!

А до того всего стали кревні на нього криво дивитися. Чого лазить новоженець як навіжений і кидаеться на всі дівчата?...

Володимир станув коло дверий і стояв там дуже пригноблений.

— Може буде все добре, думав він, як сядуть до стола. Може тоді вияснить ся. Котра сяде коло мене, то буде справжня. Гарно булоби, якби сіла коло мене онта русявочка... Вкінці моглиб посадити коло мене яку потвору і я мав би з нею жити...

Тепер сіли гості до стола. Мати просила на милість Божу, щоби ще не сідали, щоби ще чекали. Але гостий не можна було вдержати; вони прямо кинулися на страви і напої.

Тепер затягли Володимира на почесне місце. А коло нього посадили молоде дівча. Володимир глянув на дівчину і стало йому лекше на душі. — Ось яка вона — думав він. Не погана! Без капелюха їй краще до лиця. Ніс так не вистае.

Повен щастя налив Володимир їй і собі вина і притулився до неї, щоби їй зложити желання і поцілувати.

Тепер відбулися головні події.

Давсь чути крик і ріжні оклики.

„Таж то божевільний, сякий-такий", кричали. „Він кидаеться на всі дівчата. Молода жінка ще вбираеться, ще не сіла до стола, а він вже з другою зачинае!"

Тепер зачалася веремія. Володимир міг властиво все в жарт обернути, але він був дуже лютий. В замішанню вдарив його якийсь кревняк фляшкою по голові.

„Собака тут у вас може визнатися! Понасаджували коло мене ріжного бабства і я маю визнатися!"

Аж тепер зявилася молода, в білій одежі, з цвітами при бедрі.

Аж тепер зачався крик, виск і істерія. Дійшло до того, що кревні стали Володимира випихати з хати.

А він сказав; „Дайте мені бодай що зїсти. Від рана ізза тої авантури я ще нічого не їв!"

Але кревні скинули його зі сходів.

На другий день пішов Володимир Савітушкин по роботі до ратуша, щоби взяти розвід. Там навіть не дивувалися.

„Це нічого", сказали, „це діеться часто. Такі справи тепер на деннім порядку".

І дали розвід.

Переклав Т.

ЯК ОРГАНІЗУЮТЬ ПОМІЧ ДЛЯ ПОТЕРПІВШИХ ВІД ПОВЕНИ.

Елизабет, Н. Дж. Віче в справі організації допомоги потерпівшим від повені нашим братам в краю відбудеться заходом Українського Народного Дому в Елизабет, Н. Дж., **в неділю дня 16. жовтня в Українськім Народнім Домі під ч. 214-216 о 3. год. по пол.**

Говорити будуть: др. Л. Мишуга і місцеві бесідники.

ВІДПОВІДЬ РЕДАКЦІЇ.

—o—

І. Малицький, Бетлегем, Па. Центробанк, Львів, Ринок ч. 10. Дуже сумно, що у вас навіть на тому тлі була суперечка. Відповідь і вияснення цего подаємо в редакційній статті. Спис перешліть, помістимо. Пишіть тільки читко і на одній стороні.

В. П., Ню Йорк. — Недавно тому було в нас дві статті про наше національне імя, звідки воно взялося і як повстало. Чому не читаєте точно часописи?

Назва — Україна, дуже давня. Ще в Іпатськім Літопису з 1187 року читаємо про Лівобережну Україну, з приводу смерти переяславського князя Володимира Глібовича: „И плакашася по нем вси Переяславци; о нем Украина много постона". У році 1213 читаємо за Україну Правобережну, з приводу князювання Данила Галицького: „Данило... їха з братом і прия Берестий и Угровеск и Верещин и Столпе, Комов и всю Украину". Звідси бачимо, що Україною попереду звалася не вся наша земля, а самі пограничні краї, котрі були близші до Половців, а потім до Татар, ті краї, де потім була Козаччина. В XVI століттї, а особливо за козацьких часів назва Україна, Українець стала звичайною; Україною звалася уся наша земля, а Українцями — усі наші люде. Тому й не диво, що й тепер наші письменники та наше громадянство зовуть наш нарід українським, нашу землю — Україною, нашу рідну мову — українською, а себе — Українцями.

ПОДЯКА.

—o—

Я підписаний член тов. ім. Т. Шевченка, відділ 26. у Тамс, В. Ва., складаю щиру подяку Головному Урядови У. Н. Союза за уділення мені запомоги з „Фонду Запомогового" у сумі $75.00.

Рівночасно відзиваюся до Вас, браття й сестри, що не належите ще до У. Н. Союза, приступайте сейчас до сеї організації, бо в дійсности рідний батько не дбає так про свою сімму, як У. Н. Союз про тих, що належуть до сеї організації й виповняють обовязки, які приписує статут. Дорогі Браття й Сестри! Живий живе думає і не має на гадці смерти, яка нераз за плечима. Іде чоловік до роботи здоровий і веселий, щоби заробити на кусник хліба для родини, а чи верне живий, то трудно сказати. Коли згине, а не обезпечив свого життя, то лишає родину без притулку й куска хліба. Тому поки не пізно обезпечуйте себе й вступайте до У. Н. Союза, та покажіть тим, що думаєте про своїх найблизших і що знаєте, що У. Н. Союз, на случай Вашої смерти заступить їм їх рідного батька.

Василь Бусько,
секр. 26. відділу,
Тамс, В. Ва.

Мій краю прекрасний, розкіш-
[ний, богатий!
Хто тебе не нищив? Якби роз-
[казать
Про якого небудь одного маг-
[ната
Історію — правду, то переля-
[кать
Саме пекло можна.

Т. Шевченко.

ГОРИЛЬ І БРИТІЙСЬКА ЕКСПЕДИЦІЯ.

—o—

Із Найробі (в дистрикті Ківу в бельгійськім Конго) вийшла англійська експедиція під проводом полковника Фена, щоби для Британського Музею роздобути один примірник горилля. Горилів там дуже богато, а ліси такі густі, що можна бачити перед себе лише на кілька метрів далеко. У тих лісах є тунелі поміж галуззям, високі на три-чотири стопи. Побудували ті тунелі горилі. Коли полк. Фен переходив таким тунелем, зневечвя надбіг противного гориль із отвореними руками і роззявленим ротом. Полковник ледви що міг іще вистрілити, після чого горилль утік. За кровавим слідом ішли ловці, при чому богато помічні були їм карлики з тамошнього племени Батва. Вкінці дійшли до високої гори (около 9.000 стіп, над морем) і відси в одній долині бачили богато самиць горилів, що носили молодих на плечах. Як лише запримітили людей, зараз повтікали. Самиці ніколи не нападають, а все втікають перед небезпекою. Зате остав один старий самець і став стежити ловців. Він дістав кулю через груди, але побіг далі. Його життєва сила була така велика, що міг бігти більше як дві години, а щойно тоді, як його здогонили, обернувся до напасників. Коли дістав іще одну кулю у груди, пустився далі втікати — біг цілої пів години, а потім виліз на дерево і там вкінці вбили його. Був високий на 5 стіп і 8 пальців. Руки мав незвичайно довгі, а ноги дуже короткі. Горилі не жиють стадами; звичайно з одним самцем є 3—4 самці з кількома молодими. Не жиють постійно на одним місці, а жиють як кочовики. Сплять де задержаться і при цьому витовкають собі яму у траві. На застріленім горилі не було ніодного галапаса. Білі черці кажуть, що горилі вбили чимало тубольців і жертви свої розшарпують горилі на кусні. Полковник Фен каже, що горилі є майкути, бо коли нападають, біжуть на двох ногах, при чому опираються на праву руку, а ліву держать випростовану.

І не в однім отім селі,
А скрізь на славній Україні
Людей у ярма запрягли
Пани лукаві.

Т. Шевченко.

МУХИ І ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ.

—o—

Славний англійський учений др. Перл є тої думки, що населення можна порівнати з великим збірним організмом. Населення росте і гине з тих самих причин що і поодинока людина. Тісамі права природи правлять і поодинокою людиною і цілим населенням. Прим. якась пошесть може знищити як одиницю так і ціле населення. Цікаву спробу робив др. Перл із мухами для анальогії з життям людей. Він замкнув дві мухи у піввлітровій фляшці, на дні якої було досить сиропу з бананів. Самичка знесла яєчка, виляглися дрібні мушки і небаром ціла фляшка роїлася від мух. Можна навіть було обчислити, у якім відношенні до часу розмножувалася ця мушача суспільність. Скорість розмножування росла спочатку страшно, але потім, відповідно до того як фляшка заповнилася мушачим народом, усе більше зменшувалася, аж вкінці зовсім устала. Потім уже родилося стільки мух у фляшці, скільки треба було для доповнення тих, які здохли. З тої обсервації можна було цілком докладно висловити право приросту в цифрах. Тепер ходило би про те, щоби цю теорію перенести і приноровити до приросту населення. Але що то було би неможливе в короткім часі одного людського покоління, мусів Перл послугуватися історією. Тут найшов він статистичні цифри в Швеції, де від 1750-го року переводжено правильні переписи населення. Перл начеркнув графічно при помочі кривих ліній для року 1750 і 1920-го приріст населення. І цікаве: ті криві лінії приросту населення Швеції, як і мух у фляшці були зовсім однакові. На основі того теоретичного правила обчислення шведського населення виносило би в 1800-тім році 2,302 тисячі, а спис населення виказав, 2,347 тисяч. Для року 1830-го теоретичне обчислення: 2,900 тисяч. Для 1920-го року теоретичне обчислення 5,876 тисяч, дійсне обчислення 5,904 тисяч. Подібні очислення робив для населення **Злучених Держав,** Англії і інших держав. Так можна передбачити зріст населення міст і цілих країв. Є то незнане нам ближче біольогічне право, що обовязує як звіринний світ, так і людей. Згідно з цим правом **населення Злучених Держав є щойно на середині свого приросту. З кінцем XX-го століття виносило би населення Злучених Держав 184.670 тисяч, а сто літ пізніше 200 міліонів і з тим числом осягнуло би кульмінаційну точку.** Одначе ті обчислення є лише тоді можливі, коли загальні життєві умовини не змінилися би. На захитання того білянсу впливають катастрофи, війни, пошести і т. д. Як в Америці так і в Швеції приріст населення відбувався у нормальних умовинах, без ніяких потрясень і тому вгоджується з теоретичним передбачуванням. Середущу Европу, навіщену війною, Японію, навіщувану рік в рік землетрсамуи, годі брати як примір для теоретичного приросту населення; можна це буде зробити щойно, як загояться усі рани, завдані населенню тих країв підчас війни й елементарних катастроф.

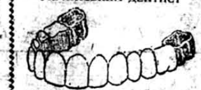
Чи є що краще, лучше в світі,
Як у купі жити,
З братом добрим добро певне
Пожить, не ділити?!

Т. Шевченко.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

НЮ ЙОРК, Н. Й. Отсим подається до загального відома всім членам Укр. Запомогового Тов. „Дністер", від. 361, що місячні збори відбудуться в суботу, дня 8-го жовтня, точно о годині 8-ій вечером в Укр. Нар. Домі на великій галі. На порядку дня важні справи. Проситься прибути точно в означенім часі. — Михайло Олексін, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Тов. Запорожська Січ, від. 371, повідомляє, що надзвичайний мітінг відбудеться о 8-ій годині вечером в суботу, дня 8-го жовтня, в галі церковній, 49-51 Beacon St., Newark, N. J. На порядку нарад: Поміч потерпівшим від повені в Галичині і вибір делегата на зїзд Обєднання. Не явившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Іван Тарнавський, предс., Олекса Шумський, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВІДОЗВА

Дорогі Земляки!

Ми нивще підписані відзиваємося до Вас, односельчан села Котузова, підгаецького повіту, які мешкаєте у Сиракюз, Фолтон, Оборн, Когус, Н. Й., Скрентон, Па. й Клівленд, О., з просьбою прийти у поміч рідним браттям у старім краю.

Наші браття у старім краю будують Народний Дім як для себе самих так і для тих з нас, що колись повернуть до батьківщини й просять о поміч, щоби вже раз збудувати ту народну святиню, деб наші селяне й робітники могли просвіщатися.

Головно просим комітет у Сиракюз, щоби вже раз вислав решту грошей, котрі призначено на ту ціль.

Ми у Гемтремк і Дітройт, Миш., по отриманню листа о поміч роздумали ту справу добре і заснували комітет для збирання жертв. До комітету входять: М. Попик, І. Луцишин і А. Патра.

Ми кличем до Вас, односельчане села Котузова, возьміться до праці й спільно працюймо для Народнього Дому, сеї кузні нашого мозку! У нас не повинно бути партій. Партії лишім кожному до вподоби, а берімся до діла, як одна родина і помагаймо рідним братам.

Згаданий комітет просить односельчан, котрі мешкають тут, щоби постаралися порозумітись у тій справі, як помагати Котузівцям. Можете написати у тій справі на адресу: 2660 Dublin St., Hamtramck, Mich. A. Patra.

На початок зложили свою жертву на Нар. Дім: Т. Статкевич $3, П. Летнік $5, І. Луцишин $5, М. Траскевич $5, А. Семчук $1, М. Галаберда 50 ц., М. Ковтунович 50 ц., Ф. Солятицький 50 ц., А. Патра $5, І. Попик $5, М. Попик $5, К. Свіціцький $1, С. Чистух $1 і С. Трач $10. Дальші жертви збираємо і також оголосимо.

За комітет: М. Попик, І. Луцишин, А. Петра.

До односельчан села Котузова, підгаецького повіту!

Дорогі Браття і Сестри!

Вже другий раз відзиваємося до Вас з просьбою помогти нам збудувати Народний Дім в Котузові. Робота вже розпочалася. У тім домі буде міститися Читальня Просвіти, Луг, кооператива і молочарня.

Ми зачали будову з малими фондами, але здається не докінчимо, бо брак грошей а туряд тягне останню шкіру зі селянина.

І тому просим Вас, поможіть збудувати Народний Дім. Се також буде памятка для тих, котрі повернуть колись до краю. Через те не відкладайте справи але збирайте жертви, які хто зможе дати, бо мусите знати, що як Ви не поможете нам, то ніхто не поможе! Вороги нам не поможуть.

Правда, що й коло Вас, Браття не є добре, бо як зачуваєм, то в Америці безробіття, але всетаки ліпше і лекше там жити, як нам під чужим опікуном.

Тепер нарід пізнає, хто йому ворог, а хто друг, як також пізнає, ким забутий, ким закутий в кайдани.

Тому не жалуйте пару центів на ту ціль і старайтеся нам помогти помимо того, що Ви вже досить дали помочі для села Котузова, однак хто нас поратує як не брати в Америці; на Вас одна надія. Не падаем на дусі але віримо, що ще засвітить сонце і в наше віконце.

Думаем, що Ви, Браття й Сестри, не відмовите нашій просьбі, за що згори складаєм сердечну подяку.

За Комітет Народнього Дому в селі Котузові: Василь Голь, Гринько Парибус.

ЖАРТИ.

Військова тайна.

Дописувач (кореспондент) англійської ґазети говорить телефонічно з командою міста в Дамаску і грозить:

— Таке поступовання є обуруюче! Буду змушений донести мойому дневникові в Европі, що ґенерал, командуючий місцевою залогою, є... ідіотом!

Урядник телефону перебиває остро:

— Остерігаю вас, пане, що не вільно видавати військових тайн!...

—o—

Французький міністер загр. справ Бріян хотів одного разу переконатися, як працюють його урядники. Прийшов він до одного бюра в товаристві одного зі своїх директорів, але в бюрі не було ні одної живої душі. Коли прийшов до другої кімнатки, застав при столі одного урядника. Але той спав так здорово, що й не чув. Директор хотів його скоро збудити, але Бріян скоро стримав його:

— Лишіть! Хай спить. Бо як устане, то й цей до хати втікне.

—o—

Любить працю.

Дідич хвалиться перед банкиром: Мій син дуже, але то дуже любить працю. Цілими днями приглядавбися працюючим...

—o—

У страху.

В часі війни йшов Йойна до військового перегляду, а тато радив йому:

— А ти не признавайся, що ми торгуємо селедцями, бо вони готові тебе зараз асентирувати до підводних лодок!

—o—

Модна рецепта.

Приходить хорий до лікаря. Лікар його оглянув тай каже:

Ви потребуєте як найбільше руху! Запишіться бодай на місяць до партії хлібоїдів і візьміть участь у чотирох хлібоїдських вічах...

—o—

Вірна правда...

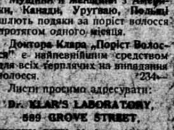
Ворожка: Буде такий день, що перед вами здоймуть капелюхи всі люде, як їхати мете.

Гість: Колиж се буде?

Ворожка: Не скажу, бо не вільно.

Гість: Дам ще ринського, лише скажіть!

Ворожка: Що буду з вами робити — давайте! Так. Отже знайте: буде це в день вашого похорону...

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

—o—

БОСТОН, МЕС.

Для потерпівших від повені.

З причини страшного лиха, яке навістило Галичину, заряджено на ту ціль збірку у церкві (ще 18 вересня с. р.) і зібрано $18.55, які сейчас вислано до Обєднання в Филаделфії. Зібрані в церкві не були приготовані до збірки, тому так мало зложили. З тої причини **2. жовтня с. р. в неділю** підчас Служби Божої переведено знова збірку, на якій чесні парохіяни зложили $50.00, які вислано рівнож до Обєднання. Одно можна було запримітити, що слова завзиваючого до жертви на так взнеслу ціль поділали на всіх присутних і кождий запамятав собі ті слова: **„Я знаю дуже добре, що не найдеся ані одної особи в церкві, щоби не співчула горя наших братів та сестер в Галичині, тому вірю, що ані одної особи не буде між нами, щоби була без серця або закаменілого серця та не відчула страшного нещастя, серед якого находяться за морем наші рідні, наші свояки, наші ближні. Я вірю, що кождий дасть з щирого серця і після своєї змоги".**

І дійсно, підчас збірки кождий давав по щирости, а діточки бігли до своїх родичів і щирими словами просили: дайте, мамо, дайте, тату, хоч десять центів, хоч пять, най я від себе дам, най і я поможу тим нещасним діточкам, які стратили дах над головою і находяться у такім страшнім положенню.

Укр. парохія в Бостоні ніколи не стоїть позаду, коли треба дати на добродійні цілі. Тепер вона менш дала як звичайно, але треба взяти під розвагу, що вона має тепер свої клопоти, має великі свої видатки, бо вже більше як рік провадить процес з конкордатниками, нищителями нашого обряду.

Рівнож всі Українці в Бостоні без огляду на свої переконання вибрали комітет, **який в суботу 5. падолиста с. р. уряджує баль для допомоги потерпівшим від повені в Галичині.**

А аматорський кружок при укр. церкві рівнож лагодить дуже гарне представлення, а дохід з нього призначує на ту саму ціль.

Поможім нашим браттям і сестрам, що гірко тепер страждають, бо вони борці за кращу долю, бо, поминувши те нещастя, яке їх тепер навістило, вони ведуть борбу з насильними наїзниками, які захопили наш край. Вони зносять тяжке переслідування наїзників, зносять наругу і побої, а **ми тут у заціллю спокійненько політикуємо. Коли борцям не можемо помогти морально, то зі всіх сил cтараймося помогти їм матеріяльно.**

о. М. Кучер,
парох укр. церкви в Бостоні.

ДРІБНИЧКИ З УСЬОГО СВІТА.

Найстарший мешканець Ірляндії, Ніл Бойл, помер на 115-тому році життя. — Цісар Неро казав холодити вина в спеціяльних холодільнях із снігу. — В кождій устриці є невеличка скількість міди. — Майже половина мешканців цілого світа живиться рижом. — Останній бій глядіяторів у старинному Римі був у 400-ому році. — Є 200 ріжних родів бурштину. — Ракове мясо має в собі 90 процентів води. — Крікет є в Китаю дуже улюбленою грою. — Перших листових коверт стали вживати 1839 року. — Кондор (суп) може жити 40 днів без поживи. — У часах Люкуля один невільник у Римі коштував на нинішні гроші не цілого доляра. — Щоби дістати один кільограм житньої муки, треба засіяти житом пересічно шість квадратних метрів землі. — Японська мова не знає призвищ (назовів).

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

—o—

